

Klimat- och näringslivsdepartementet
103 33 Stockholm

Ert dnr KN2026/00788

Vårt dnr R-2026-13

Malmö den 11 september 2026

REMISSVAR

Naturvårdsverkets slutredovisning av regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet

Avfall Sverige är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering. Våra medlemmar – landets alla kommuner – ansvarar för att avfall samlas in, återvinns och behandlas på ett hållbart sätt. Det innebär att vi indirekt företräder hela Sveriges befolkning. Avfall Sverige har också cirka 150 privata företag som associerade medlemmar.

Vi verkar för en hållbar och innovativ avfallshantering där vi samverkar med andra utifrån vårt samhällsansvar. Vår vision är en framtid utan avfall. Därför påverkar, utvecklar och samverkar vi för en framtid där avfall förebyggs, återvinns och ses som en resurs.

1. Sammanfattning

- Avfall Sverige är med vissa kommentarer positiv till de förstärkta insatserna och myndighetssamordningen mot avfallsrelaterad brottlighet, som beskrivs i rapporten.
- Avfall Sverige avstyrker dock förslaget om miljöstraffavgift när bygg- och rivningsavfall inte sorterats på den plats där det uppkom, om det inte samtidigt görs förordningsändringar så att åtminstone:
 - A) Undantag ska gälla för *hushåll och andra icke yrkesmässiga verksamheter* som avser att lämna avfallet till kommunernas mottagningsanläggningar (återvinningscentraler och liknande), så att de får sortera avfallet vid *inlämningen*.
 - B) Undantag ska också gälla för de (kommun och Trafikverket) som inte är avfallsproducenter men som enligt skyldighet i bland annat gaturenhållningslagen städar bygg- och rivningsavfall, som annan har dumpat.
 - C) Utsorteringsreglerna ändras så att *skrymmande kommunalt avfall* får läggas tillsammans med bygg- och rivningsmaterial av samma materialsort.

2. Kommentarer

2.1 Förslag som tillstyrks, med kommentarer

Avfall Sverige är positiv till de förstärkta insatserna och myndighetssamordningen mot avfallsrelaterad brottlighet, som beskrivs i den remitterade slutredovisningen över regeringsuppdraget som Naturvårdsverket, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Kustbevakningen, Tullverket samt Länsstyrelserna i Skåne, Västra Götalands, Stockholms, Gävleborgs och Norrbottens län, fick om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrott.

Avfall Sverige tillstyrker majoriteten av de sex nya förslag som lämnas i rapporten, med följande kommentarer.

- *Förslag om att Arbetsmiljöverket får i uppdrag att, tillsammans med länsstyrelserna och övriga myndigheter i Center mot arbetslivskriminalitet, utreda hur länsstyrelserna kan samverka med Center mot arbetslivskriminalitet inom frågor som rör avfallsbrott.*
- *Att Naturvårdsverket får i uppdrag att utreda reglering av länsstyrelsernas uppföljning och utvärdering av hur tillsynen bedrivs i länets kommuner.*

I rapporten informeras om att det i länsstyrelsernas tillsynsvägledning ingår att ge kommunerna stöd för att utveckla tillsynen. Länsstyrelserna kan också förelägga en kommunal tillsynsmyndighet som inte fullgör de skyldigheter som följer av tillsynsuppdraget att avhjälpa bristen.

Avfall Sverige anser att föreslaget uppdrag inte bör avgränsas till att avse endast tillsyn mot avfallsbrott, utan även brottsförebyggande tillsyn, nämligen tillsyn som ska säkerställa:

- att mängden avfall minskar (avfallsförebyggande tillsyn),
- att avfall som ändå uppkommer i verksamheter faktiskt sorteras enligt krav i förordning och kommunala föreskrifter – detta ökar avfallets värde och därmed sannolikt incitamenten för fortsatt legal hantering, samt
- att avfallet lämnas till kommunens insamlingssystem, när avfallet ligger under kommunens ansvar för insamling och behandling. Lagstiftaren har bestämt att visst avfall av miljö- och hälsoskäl ska samlas in och behandlas av kommunen. När avfallet ska hanteras av kommunen, ligger avfallet under kommunens ansvar, behandlingsskyldighet och kontroll. Självkostnadsprincipen och likabehandling gäller. Uppgifter om kommunens avfallsverksamheter och avfallsflöden är offentliga och kan granskas enligt offentlighetsprincipen. Kommunens ekonomiska redovisning offentliggörs. Att bryta mot kommunens ensamrätt innebär alltså att den offentliga kontrollen som kommunens avfallsansvariga organisation utövar över avfallet går förlorat. Det är dessutom straffbart enligt 29 kap. 9 § 14 och 15 miljöbalken.

- *Förslag om att ändra i miljöbalken för att säkerställa tillsynsmyndigheternas möjlighet att kräva ersättning av verksamhetsutövare för provtagnings- och analyskostnader.*

Avfall Sverige anser att nödvändiga provtagnings- och analyskostnader självklart är en del av tillsynskostnaderna, men det är bra att detta förtydligas. Avfall Sverige förutsätter att det ska avse rimliga kostnader, för motiverad provtagning och analys.

- *Förslag om att uppdragsmyndigheterna i detta uppdrag får i uppdrag att fortsätta samverkan om avfallsbrottslighet i ytterligare tre år.*
- *I rapporten finns även ett gemensamt instämmande till ett förslag lämnat av Miljöstraffrättsutredningen om författningsreglerad myndighetssamverkan inom miljöbrottsområdet. (se kapitel 5.5)*

Avfall Sverige menar att denna myndighetssamverkan i projektform behöver omvandlas till en löpande och ordinarie del av myndigheternas uppdrag. Detta kan säkerställas genom förslaget om författningsreglerad, strukturerad och målstyrd myndighetssamverkan på såväl regional som nationell nivå, där även kommunerna ingår.

- *Därtill redovisas ett antal bedömningar om åtgärder som myndigheterna avser vidta under 2026 och framåt.*

Naturvårdsverket har publicerat information om lag (2025:170) om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna, samt hänvisat vidare till Sveriges kommuner och regioners (SKR) webbplats. Lagen omfattar bland annat myndigheter med tillsynsansvar inom avfallsområdet, såsom kommuner och länsstyrelser. Naturvårdsverket har också informerat om möjligheten att tipsa kommuner och andra berörda myndigheter om misstänkt avfallsbrottslighet.

2.2 Miljösanktionsavgift för sortering av bygg- och rivningsavfall avstyrks i nuvarande utformning

Rapportens förslag:

Enligt 3 kap. 19 § avfallsförordning (2020:614) ska bygg- och rivningsavfall sorteras i åtminstone sex fraktioner på den plats där det uppkommer.

- 1. med 3 000 kronor, om den som är skyldig att betala avgiften är en fysisk person eller en ideell förening, och*
- 2. med 10 000 kronor, om den som är skyldig att betala avgiften är en juridisk person som inte är en ideell förening.*

I rapporten anses ovanstående nivåer vara ”alltför låga”. Avfall Sverige vill dock påtala att vid upprepad överträdelse samt om en överträdelse inte upphör, ska avgiften i kommande beslut dubbleras enligt gällande lagstiftning, se 1 kap. 3 och 4 §§ förordning (2012:259) om miljösanktionsavgifter. Den avgiftsskyldige ska ges möjlighet till rättelse innan nytt beslut tas.

Avfall Sverige avstyrker förslaget.

Avfall Sverige håller visserligen med om att det behövs en sanktion när kravet på sortering av bygg- och rivningsavfall inte sker där det uppkom. Vi anser dock att miljöskänktion *inte* ska införas om inte samtidigt vissa förändringar görs i gällande regelverk. Förslaget kan annars få orimliga och oönskade effekter. De långtgående och överlappande sorteringskraven är redan idag orimliga och går inte att uppfylla. De hindrar en effektiv avfallshantering och har inget berättigande från miljö- eller resurssynpunkt. Sanktionsavgift förvärrar situationen.

Undantag behövs från kravet på sortering där avfallet uppkom (eller undantag från sanktionsavgift) för:

- de som avser att lämna avfallet till kommunernas mottagningsanläggningar (återvinningscentraler och liknande) och sortera det vid *inlämningen*. Detta åtminstone för *hushåll och andra icke yrkesmässiga verksamheter*, som ofta kommer med små fordon och inte har möjlighet att separera avfallet förrän de kommer fram; samt
- de som städar nedskräpad plats, där bygg- och rivningsavfall dumpats. Städning sker antingen av fastighetsägare eller av kommun respektive Trafikverket i enlighet med ansvar enligt gaturenhållningslagen (lag 1998:814) respektive väglagen. Nedskräpad plats behöver ofta städas så fort som möjligt och det bör räcka att avfallet sorteras vid inlämning till återvinningscentral, behandlingsanläggning eller annan mellanhantering. Det är inte rimligt att den som städar måste ha med sig flera olika behållare eller göra flera olika transporter för att uppfylla sorteringskravet. Detta särskilt om avfallet av miljö-, hälso- och säkerhetsskäl behöver avlägsnas snabbt.

Dessutom anser Avfall Sverige att det nya gällande kravet sedan sommaren 2026 på att *skrymmande kommunalt avfall* ska sorteras ut för sig, behöver upphävas. Det måste kunna läggas med både icke skrymmande kommunalt avfall och med bygg- och rivningsavfall av samma material.

Skrymmande kommunalt avfall, hanteras ofta separat i insamlingen på grund av sin storlek (samlas exempelvis inte in fastighetsnära i vanliga soppåsen) men behandlas förstås tillsammans med annat av samma materialslag. Kravet som kom tidigare i år gör att kommunalt avfall av "skrymmande" storlek inte får läggas med mindre kommunalt avfall av samma material, trots att behandlingen är densamma. Inte heller med bygg- och rivningsmaterial av samma materialslag. Kommunen har fått möjlighet att skriva föreskrifter om att skrymmande får blandas med icke-skrymmande eller med bygg- och rivningsavfall av samma materialslag, men inte båda. Skrymmande får inte heller läggas med deponiavfall. Regleringen är högst märklig, eftersom något kan vara både skrymmande kommunalt avfall (eller bygg- och rivningsavfall) och deponiavfall samtidigt.

Att sätta miljöskänkionsavgifter där det finns så stort tolkningsutrymme är högst olämpligt. Att kombinera orimliga och överlappande utsorteringskrav med sanktionsavgift, är förkastligt.

Exempelvis kan utsorteringskraven komma att tolkas som att kasserade trasiga *inbyggda* bokhyllor (rivningsavfall) inte får läggas i samma container som *lösa* bokhyllor av samma material (skrymmande kommunalt avfall) trots att det ska behandlas på samma sätt. En trasig sittpall av trä som hamnar bland rivningsavfall av trä skulle exempelvis kunna medföra en sanktionsavgift, trots att materialet är av samma sort och ska behandlas på

samma sätt. Samtidigt kan bedömningen komma att bero på om pallen anses ha uppkommit i samband med rivningen eller inte, vilket innebär att två identiska föremål kan omfattas av olika krav beroende på hur de har uppkommit – och/eller om det ska deponeras eller ej.

Avfall Sverige anser därför att innan sanktionsavgift införs, behöver utsorteringskraven i 3 kap. 2 och 2 a §§ avfallsförordningen (2020:614) samtidigt mildras enligt ovan.

2.3 Avfallsförebyggande tillsyn

Avfall Sverige saknar förslag om avfallsförebyggande tillsyn och andra åtgärder för att minska att avfall uppstår. Detta särskilt vad gäller bygg- och rivningsavfallet. Avfallsförebyggande tillsyn förebygger avfallsbrott.

2.4 Angående redovisat arbete 2025

Om rapportens avsnitt 4.3 Lättfraktioner och stoff

I rapporten konstateras att det finns utmaningar vad gäller avfallsfraktionen efter fragmentering av metallhaltigt avfall och elektronik – vilket Avfall Sverige konstaterar härrör från produkter med utökat producentansvar. Det rättsfall som nämns, avser metallhaltigt avfall som var blandat med plast och elektronik, vilken borde ha separerats vid fordonsåtervinningen. Av bland annat rättsfallet kan antas att materialåtervinning inom producentansvaret endast sker till den del det anses lönsamt. Varken rimlighetsavvägningen i miljöbalken (2 kap. 7 §) eller producentansvaret förutsätter dock lönsamhet. Avfall Sverige vill därför lyfta vikten av att ansvariga tillsynsmyndigheter arbetar för att producentansvaret fungerar som avsett.

Om kapitel 4.4.2 Ökad spårbarhet av avfall

Avfall Sverige anser att det ska vara lätt att göra rätt, och dyrt och svårt att göra fel. Ett spårbarhetssystem som innebär en alltför stor administrativ belastning för avfallshanteraren, kan i sig ge incitament till en illegal hantering. Detta bör beaktas i det fortsatta arbetet.

Om kapitel 4.4.5 Hur en verksamhet kan stoppas eller förbjudas

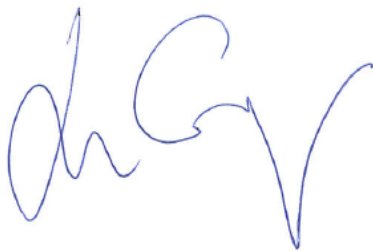
I rapporten anges att Naturvårdsverket arbetar med en vägledning, om hur en verksamhet kan stoppas eller förbjudas. Avfall Sverige vill påtala behovet av tydliggöra myndigheternas befogenheter att utföra rent fysiska åtgärder mot verksamheter som fortskrider trots meddelade förbud. Om ett föreläggande eller förbud har meddelats kan tillsynsmyndigheterna redan idag på den ansvariges bekostnad plombera portar, sätta upp staket, lås och anslag som exempelvis förbudsskyltar och tejp med information om förbud att rubba, för att förhindra fortsatt verksamhet när denna fortskrider trots meddelade förbud. Motsvarande material har på flera håll införskaffats av kommunerna inom livsmedelskontrollen. Detta behöver förtydligas i vägledningen, eventuellt också i lag eller förordning.

Det är enligt 17 kap. 13 § brottsbalken straffbart som *överträdelse av myndighets bud* att olovligen rubba, skada eller ta bort myndighets anslag eller försegling eller annars olovligen öppnar vad myndighet tillslutit. Detta kan göra förbud mer effektiva mot

verksamhetsutövare som trotsar gällande förbud (även interimistiska sådana). Sådan vägledning bör även omfatta ersättningsfrågor vid ingripande av det allmänna, vilket regleras i 31 kapitlet miljöbalken.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till vår seniora miljöjurist Andrea Hjärne, andrea.hjarne@avfallsverige.se, tfn. 040-35 66 00.

Med vänlig hälsning
Avfall Sverige

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Lars Stjernkvist'.

Lars Stjernkvist
Ordförande

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Tony Clark'.

Tony Clark
Vd